

УДК 821.161.2
К13

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

ХРЕШТАТНІ
БАР'ВІНОК

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

- © Кір'ян О. А., 2024
© Depositphotos.com / vadimphoto1@gmail.com, filipw, photographer.eu, lenets sergey, обкладинка, 2024
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2024

ISBN 978-617-15-1136-1

Пролог

Звідки воно знову стільки листя назбиралось? Здається ж, восени, після остаточного падолисту, усе ретельно вигребла у своєму старенькому садку та попід хатою. Виносила зіbrane в здоровенних клунках геть далеко за город і вже там спалювала. А раніше — отут, прямо в садку, і курілися купки згребеного нею листя, пряно пахкотіли особливим, трохи гіркуватим духом пізньої осені. Тільки тепер уже на подвір'ях не дозволяють палити, сама голова про те людям сказала. Здивувалася її словам, перепитала, куди ж сміття тоді дівати? Та подивилася на неї багатозначно і повторила: «Біля хати — не можна. А за городом — роби, що хочеш, я там вже бачити не буду».

Оце так і додалося роботи рукам, а поперек після отих здоровенних лантухів і пече, і крутить, ні зігнути, ні розігнути. У сусіди маленький тракторець є, возить собі все, що треба, і на город, і з городу. Можна було б домовитись про вивіз. Та вона навіть і не напитувала, бо прибізно знає, скільки їй те добро обійдеться, нехай і по-сусідськи. Краще уже якось самій тягнути, помаленьку, потрошку. А куди їй поспішати? До зими встигне розібратися зі своїм сміттям.

Зима минула, а кляте листя знову відкілясь взялося. Сіпонула граблі спересердя, що зачепились за якийсь корінчик, а вони візьми й трісни. А лиха твоя година! Де вона тепер держака візьме? Хіба доведеться самій йти до ближнього ліска, через болото, нарубати там палиць з ліщини — котра, може, й згодиться приладити до граблів. Тільки ж клопоту скільки! Та й до ліска теліпати по весняній грязюці — ще те задоволення, на болоті он вода яка стоїть. Адумала ж, сьогодні в садку швиденько упорається, піде заразів й на городі позагібає. Оце, як скоро наприбиралася!

— Таню! А я до тебе! — почула від хвіртки голос поштарки Зої: — Доброго тобі здоров'ячка!

Чого тій треба? Газети Тетяна вже хтозна-скільки років не випикує, а листи і зовсім не пам'ятає, коли хтось надсилав. Мабуть, знову Зойка щось втелющити хоче. Що поробиш, кожний намагається заробляти, як уміє. Хіба від хорошого життя бідні поштарки, як ті коробейники, тягають сумки, набиті всякою всячиною, — хтось вряди-годи щось і купить. Може, Зойка якраз насіння продає? Правда, не хотілось би в неї втридорога купувати. Ну, хоч подивиться, не зобиджати ж людину відмовою отак відразу. Підійшла до хвіртки:

— І тобі не хворати, Зою!

Поштарка подивилася на неї загадково і поклала побожно руки на свою службову сумку, сама ж нахилилася до Тетяни і чогось зашепотіла:

— Ой, Таню!.. Тут тобі якийсь конверт прийшов, завідувача сказала, важний дуже, весь у штампиках — такі тільки за паспортом видаються. Так я, думаю, занесу сама людині додому, чого ото їй ще швендяти туди-сюди на пошту.

Тетяна посміхнулася про себе. Аякже, потурбувалася там про неї Зойка! Та вона й спати не зможе, якщо не дізнається, хто і якого «важного» листа надіслав немолодій одинокій медсестрі, — того й приперлась сама. Та ще й розмов тут буде — сплоха так від поштарки й не одкараскаєшся, поки всі новини не перекаже і свого не вивідає. Краще б Тетяна сама на пошту за тим листом сходила без оцих, їй не потрібних, балачок.

Зойка почекала трохи на відповідь від Тетяни, але та мовчала. Чи не зрозуміла її? Заторохтіла знову:

— Так оце й занесла. Хіба мені що — важко? Кажу ж, чом би не допомогти добрій людині? Все одно он до твоєї сусідки, Куриленчихи, забігти треба — бабі переказ прийшов. Ти бач, як дочка переживає: щомісяця в акурат надсилає. Бабця мені жалілася: нащо, каже, мені її оті гроші? Краще б сама приїхала, перед смертю хоч би раз побачилися. Та чи Лізка приїде? Як за стільки років не спромоглася матір з області за сто кілометрів навідувати, то тепер чи варто її чекати з отого Мілану, чи де вона там? Та добре, хоч оце останнім часом стала помагати — по сто євро Куриленчисі надсилає! Чуеш, Таню, сто євро, і кожного місяця, день у день! Воно ніби й турбота, тільки все одно жалко старої! Коли не прийду, а вона сидить біля хати чи у вікно визирає. Каже, тебе виглядаю. Може, листа мені таки принесеш. Лізка не пише, тільки дзвонить. А баба вже глухувата, не все чує, що вона каже. А листа б прочитала, а тоді перечитувала б укотре. Тільки Лізка, зараза така, простого не розуміє. А вже ж, мабуть, років за п'ятдесят! Ну, скажи, Таню, чи важко старій матері пару рядків написати? Кажу бабі, не переживайте, Лізка дзвонити вам буде. А баба все одно листа жде. Добра людина, а з єдиною дочкою отак не пощастило бідній. Вона моїм дітям гостинця чи

не кожного разу передає. Чуєш, Таню, дивлюся я, буває, на своїх і думаю: невже і мене в старості ото так напризволяще покинути можуть? Заїдуть кудись... Не приведи, Господи! Про таке навіть страшно подумати, а Куриленчиси — як воно в пустій хаті з таким і лягати, і вставати? Скажи? — глянула за підтвердженням на Тетяну, та невізначено кивнула:

— Що тут скажеш — життя. Інколи і не придумаєш, як воно і чим вистелиться.

— Правда твоя, Таню. І не придумаєш! От, наприклад, ти! Таж ти в нас на селі чи не найкращою дівчиною була! Думали, врачихою станеш, а ти медсестрою лямку тягнеш. А що вже про бабську долю... Скільки Олег за тобою упадав! Я знаю, він ще в школі за тобою зітхав. Тільки ти ж занадто горда була — нікого не бачила, ні на кого не дивилася, крім Сергія.

— Чого ти так думаєш?

— Та всі про це говорити почали! Особливо після нашого випускного, ото тоді, як побилися Сергій з твоїм братиком названим. Пам'ятаєш? Бо то ж через тебе сварка зчинилася.

— Та пам'ятаю, — неохоче відізвалася Тетяна. Навіщо у своїй пустій дурній балаканині Зойка згадала його?...

— Хіба таке забудеш? За мене зроду ніхто й по морді нікого не лягнув. Аж обидливо! А тоді такий хлопець за тебе заступився. Скажу тобі по секрету, Таню, опісля тої бійні тебе, мабуть, усі наші дівчата зненавиділи.

— З чого б то?

— Завидно, мабуть, стало, як і мені, — розсміялася Зойка трохи нарочито і поспішно додала: — Тільки ти не думай. То я так сказала. Яка там ненависть чи заздрість між нами могла бути? Ти ж моя найкраща подруга у школі була.

Тетяна в душі навіть подивувалася тому: коли це вони з Зойкою були найкращими подругами? Так, хіба приятельками. Разом на одній вулиці жили, разом і до школи ходили, а пізніше і в клуб, на гульки. Те приятельство тривало, поки батьки Зойчині нову хату собі не побудували на протилежному кінці села. Ото й усе приятельство скінчилося, бо Зойка собі швидко нових подружок, тих, що поближче, знайшла. А ледь школу скінчила — притьмом заміж вийшла, дитя швидко знайшлося, Тетяна на навчання в область вступила — зовсім дороги розійшлися. Тепер, хоч і в одному селі живуть, хіба поважно вітаються та перекидаються кількома словами, як зрідка випадково здибаються.

Підтакнула непевно Зої:

— Скільки води сплигло — чого тільки з нами не траплялося!

— І не кажи! Тільки, чуєш, Таню, з отого переважку твого, на диво, чогось нічого путнього не вийшло. Хіба я могла коли-небудь подумати, що ти неприкаяною залишишся? Та навіть Вірка кривенька і та заміж вийшла, уже дітей троє. А ти й досі одинакуєш. І з освітою, і з роботою, жити є де, та й сама — нівроку. Я вже думала, хоч за Олега вийдеш. А воно... Як хто зурочив тебе в невдатний час! Мда, життя...

На Тетяну ніби відро з усілякою гидотою вивернули. Ну що ти їй скажеш? Переконувати, що то не її справа? Та ніколи Тетяна прямо не скаже, що це справжнє нахабство отак безцеремонно втручатися в чуже особисте, до того ж і досі ще таке болюче. Бо нащо дарма та й кому казати? Усе одно Зойка того не зрозуміє. Тій здається, що вона співчуває, жаліє щиро — і тим самим підбадьорює, мало не на правильний шлях наставляє. Тетяні ж від її жалощів тільки гірше стає, а ще напевно знає, що цю розмову Зойка за просто,

без будь-якої дурної думки, може передати кому-завгодно, розказати так, ніби це серіал з телевізора. Про поштарчин довгий язик по селу мало не байки ходять. Тому Тетяна з нею завбачливо оминає душевні розмови, як і будь з ким, аби потім дорожче не вийшло. Але придавила в собі роздратування, яке почало було наростати:

— Зою, то що з тим листом?

— Ага, з листом... Отож, думаю, занесу, бо коли ще ти до нас дійдеш! Сама знаєш, який у нас розпорядок, — спробуй впіймати. Люди жаліються, а хіба ми винні? Якраз завтра ми не працюємо, а там і вихідні. От і подумай, скільки твій лист лежав би в нас, якби не я! А нещодавно нашій завідувачці районне начальство наказало взагалі готуватися, бо на три дні переведуть. Що це значить: когось тоді із нас скоротять, а простіше — витурять з роботи. То оце і переживаю. Ой, Таню, куди тоді тут влаштуєшся? Хоч за торби, та й виїжджай світ за очі. Тільки куди я з дітьми?

— Зою, хіба тобі треба за те переживати? Ваша Надія Андріївна вже скільки років як на пенсії. Її і скоротять. Тебе залишать. Чого дарма гарячку пореш?

Зойка аж ніби зраділа таким очевидним речам:

— Справді так думаєш? Ой, віриш, Таню, ночей не сплю, за все голова болить. У мене ж донечки ще не повиростали, меншенька ось тільки в перший клас піде. А в школу скільки всього треба! Це тобі не хлопчики! Дівчаткам і платтячка красиві, і сандалики, і у волосся бантики зі шпильками, і... Слава Богу, хоч синочок уже сам потихеньку заробляє. А все одно — коли-не-коли копійку і підкину, не одмовляється. А я розумію: молодий, погуляти хочеться, гарно одягнутись та й поїсти... Ат, нащо я оце тобі бідкаюсь: воно тобі треба? Щаслива ти, Танько, що не маєш отого клопоту — ні дітей, ні чоловіка. Сама

собі хазяйка. Як то кажуть, схочу — халву, схочу — пряники їм. А я давно забула про себе. Усе дітям, усе їм. Старша вже й до моєї одежі добралась, аякже, дівонька виросла, вища за мене. Усе їй там хлопці видзвонюють. Я їй кажу: аби ото ти так переживала за навчання, а в тебе на умі одні гульки.

— Зою, згадай себе в її віці. Ти в її роках уже зі своїм Михайлом зустрічалася. Чи своє швидко забулося? А мати твоя як лаялася — забула? А чи ти її слухалася тоді? А після школи хто одразу заміж вискочив?

Зойка винувато закліпала очима:

— Та ніби правду ти кажеш. А мати як у воду дивилася: з мого заміжжя раннього нічого доброго і не вийшло. Але ж, Таню, зараз, дякувати Богу, зовсім інші часи настали. Ти згадай, як ми тоді всі заміж хотіли чимскоріш повискакувати. Що тоді казали? Як дівчині вже за двадцять — то її заміж не беруть, а підбирають! А зараз? Зараз молодь розумна: спочатку пожити для себе, грошей підзаробити, по світу поїздити. І чоловіка собі вибрати. Чуєш, вибрати, а не брати, що дають. У нашої Андріївни онука вже з хлопцем живе і заміж не збирається. Каже, яке заміж, ще погуляти хочеться. Бачиш, як воно зараз: заміж не хочуть, а так живуть і все. А я, дурна, у сімнадцять років вискочила! Ото треба було, як онука Андріївни!

— Це ж чия буде, Ольжина?

— Та ні, Сергієва, — знову різонула Зойка крамольним ім'ям, — Ольжині ще малі. Андріївна як розказувала, навіть плакала, бо не розуміє, як ото так юній дівчині тим можна хвалитися. А я кажу, Надієчко Андріївно, правильно наша молодь робить, треба на зуб усе спробувати, а не так, як ото ми по молодості kota в мішку брали. Скажи?

Тетяна стелула плечима: